

WICEPREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
Jacek Jezierski

KBF-41014-1/05
P/04/033

*S.N.P.
Kdu. E. Suchodla-Argus
30.05.05*

*P. dep. E. Koszalka
nie zgłaszaamy / zastępczo*

*miasto 15
informacji obronny*

Warszawa, 25 maja 2005 r.

*P. dep. A. Kucharski
30.05.2005 OK*

Pan
Miroslaw Gronicki
Minister Finansów

Szanowny Panie Ministrze,

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz.U. z 2001 r., nr 85, poz. 937, ze zm.), zwanej dalej ustawą o NIK, Najwyższa Izba Kontroli przeprowadziła kontrolę realizacji w 2004 r. zbiorczych dochodów i wydatków budżetu państwa, planów finansowych środków specjalnych, zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych i państwowych funduszy celowych oraz rozdysponowania dotacji dla jednostek samorządu terytorialnego.

W związku z kontrolą, której wyniki zawarte zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 20 maja 2005 r. Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Ministrowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Dochody budżetu państwa w 2004 r. wykonane zostały w 101,1% (156.281,2 mln zł). Niewielkie przekroczenie planu dochodów wynikało z wysokiego stopnia realizacji dochodów niepodatkowych. Poniżej przyjętego w ustawie budżetowej planu zrealizowano dochody z tytułu podatków pośrednich oraz podatku dochodowego od osób fizycznych - odpowiednio o 2,6% i 2,5%. Ocenę wykonania planu dochodów podatkowych Najwyższa Izba Kontroli przedstawiła Panu Ministrowi w wystąpieniu pokontrolnym z kontroli wykonania budżetu państwa w części 19 - Budżet, finanse publiczne i instytucje finansowe.

BM/5/14/05/NIK/AK

Wydatki budżetu państwa w 2004 r. w kwocie 197.698,3 mln zł (98,9% planu po zmianach), sfinansowano dochodami w 79,1%, tj. na poziomie o 1,8% wyższym od założonego w ustawie budżetowej. Największy udział w ogólnej kwocie zrealizowanych wydatków stanowiły wydatki na dotacje i subwencje (51,4%), które w porównaniu do 2003 r. zmniejszyły się o 4,2 punktu procentowego. W ogólnej kwocie zrealizowanych wydatków 2,4% stanowiły wydatki, które nie wygasły z upływem roku 2004.

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na zjawisko wzrostu wydatków, których nie zrealizowane kwoty nie wygasają z upływem roku budżetowego. W porównaniu do 2003 r. omawiane wydatki wzrosły ponad czterokrotnie, (w tym wydatki, które nie wygasają z mocy ustawy prawie pięciokrotnie, a uznane za niewygasające na podstawie decyzji Rady Ministrów - trzykrotnie). Wyniki kontroli wskazują, że wydatki, których niezrealizowane kwoty nie wygasły z upływem roku budżetowego 2003, wykonane zostały tylko w 73,2%, a 15 dysponentów nawet nie zgłosiło zapotrzebowania na środki przyjęte do rozporządzenia na podstawie decyzji Rady Ministrów - w kwocie 63,9 mln zł, tj. 13,3% kwoty ujętej w tym załączniku.

Wątpliwość budzi ujęcie w rozporządzeniu w sprawie wydatków, które nie wygasają z upływem roku budżetowego 2004 zadań, które zdaniem NIK powinny być ujęte w planie wydatków lat następnych na finansowanie:

- różnic kursowych, które mogą powstać w roku 2005. Dotyczy to finansowania zadań w ramach programu Plan Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach części 33 – Rozwój wsi, w kwocie 42,6 mln zł. Wydatki związane z występowaniem różnic kursowych powinny być ujmowane w planie wydatków roku budżetowego, w którym możliwe jest ich wystąpienie,
- zadań inwestycyjnych PKP w kwocie 309,5 mln zł, z terminem zakończenia realizacji w 2006 r., pomimo że w projekcie rozporządzenia Ministra Finansów termin ten określony został na 30 września 2005 r.

W związku z powyższym w ocenie NIK zgłaszanie przez poszczególnych dysponentów zapotrzebowania na tego typu środki jest nadużywane, a sposób weryfikacji wniosków nie eliminuje nieuzasadnionego kwalifikowania do kategorii

wydatków niewygasających. NIK, podobnie jak w roku, poprzednim zwraca uwagę na potrzebę podjęcia działań zmierzających do ograniczenia wydatków, które nie wygasają z upływem roku budżetowego.

Ustalenia kontroli wskazują również na narastające zjawisko przekraczania przez dysponentów poszczególnych części budżetowych, limitów wydatków w niektórych paragrafach. Podjęte w 2004 r. przez Ministra Finansów działania, polegające na wystąpieniu do dysponentów głównych o przestrzeganie zasady dokonywania wydatków w granicach kwot określonych w planie finansowym, z uwzględnieniem prawidłowo dokonanych przeniesień, nie odniosły oczekiwanego rezultatu. W 2004 r. przekroczenie planu wydatków po zmianach wystąpiło w 19 częściach budżetu państwa (największe przekroczenie dotyczyło wydatków w paragrafach: §495 - różnice kursowe o 10,5 mln zł, §311 - świadczenia społeczne o 3,7 mln zł, §402 - wynagrodzenia osobowe członków korpusu służby cywilnej o 0,6 mln zł), podczas gdy w roku 2003 przekroczenie wystąpiło w 7 częściach.

W porównaniu do roku 2003 nastąpił wzrost stanu zobowiązań państwowych jednostek budżetowych (o 1,0%). Zobowiązania wykazane w sprawozdaniu Rb-28 z wykonania planu wydatków budżetu państwa wyniosły 2.756,1 mln zł i były o 10,7% wyższe niż 2003 r. Pozytywnie ocenić należy fakt, iż zobowiązania wymagalne w porównaniu do 2003 r. zmniejszyły się o 70,3%, co świadczy o większej ostrożności przy angażowaniu środków budżetowych.

Przeciętne zatrudnienie w państwowych jednostkach budżetowych wymienionych w załączniku nr 12 do ustawy budżetowej dla osób objętych mnożnikowymi systemami wynagrodzeń, wyniosło 344.436 osób, tj. 92,9% planu po zmianach centralnych. W latach 2003 i 2004 w tej grupie pracowników wykonanie przeciętnego zatrudnienia było niższe od planu po zmianach centralnych odpowiednio o 24.335,8 osób i o 26.496,6 osób. W 2004 r. po raz kolejny w państwowych jednostkach budżetowych zostały zawyżone wielkości planistyczne zatrudnienia, a różnice pomiędzy planowanym poziomem zatrudnienia a rzeczywistym jego wykonaniem wyniosły dla członków korpusu służby cywilnej - 13.904 osób oraz dla żołnierzy i funkcjonariuszy - 11.810 osób.

Wykonanie wydatków na wynagrodzenia ogółem dla pracowników w państwowych jednostkach budżetowych w 2004 r. (15.071,2 mln zł), stanowiło 98,6% planu po zmianach centralnych (15.285,0 mln zł). W trzech częściach budżetu państwa: 24 – Kultura i Ochrona Dziedzictwa Narodowego, 28 - Nauka, 38 - Szkolnictwo wyższe wydatki na wynagrodzenia były wyższe od planu po zmianach centralnych, co stanowiło naruszenie postanowień art. 92 ust. 3 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2003 r., nr 15, poz. 148, ze zm.).

W związku z przystąpieniem do Unii Europejskiej Polska w 2004 r. otrzymała z budżetu UE środki w łącznej wysokości 12.535,2 mln zł, stanowiącej równowartość 2.789,4 mln euro, natomiast odprowadziła do budżetu ogólnego Unii Europejskiej składkę w wysokości 5.825,3 mln zł (równowartość 1.319,0 mln euro).

Saldo bieżących rozliczeń Polski z UE w 2004 r. zamknęło się nadwyżką w wysokości 6.710,0 mln zł (1.470,5 mln euro). Natomiast saldo rozliczeń budżetu państwa na koniec 2004 r. było ujemne i wyniosło 3.237,6 mln zł (725,3 mln euro). Z faktycznie uzyskanych w 2004 r. środków z Unii Europejskiej na programy i projekty ujęte w załączniku nr 8 do ustawy budżetowej na rok 2004 - 2.142,4 mln euro wykorzystano 1.042,0 mln euro, tj. 46,6%, a z dostępnych w 2004 r. środków na programy realizowane ze środków bezzwrotnych pochodzących z pomocy przedakcesyjnej Unii Europejskiej - 69,8%, tj. tylko o 1,6 punktu procentowego więcej niż w 2003 r.

W wyniku kontroli stwierdzono również, że w 2004 r. z otrzymanej z UE zaliczki na fundusze strukturalne kwota 3.197,3 mln zł (732,8 mln euro) przeznaczona została na finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa, tj. na cele nie wynikające z tego programu.

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, prosi Pana Ministra o informację o sposobie wykorzystania uwag oraz podjętych działaniach.

Zgodnie z treścią art. 61 ust 1 i 2 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu Ministrowi prawo zgłoszenia na piśmie do Kolegium Najwyższej Izby Kontroli umotywowanych zastrzeżeń w sprawie uwag zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały Kolegium NIK.

Szczegółowe omówienie wyników kontroli zawierające uwagi, oceny i wnioski z wykonania budżetu państwa w 2004 r. Najwyższa Izba Kontroli przedstawiła w informacjach opracowanych odrębnie dla każdej części budżetu państwa oraz dla poszczególnych państwowych funduszy celowych. Uwagi i wnioski w zakresie wykonania budżetu państwa 2004 r. zostaną zawarte również w analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2004 r., która zostanie przekazana odrębnie.

z powrotem
J.K.